

Toimivad meetmed ja õigusruum

Alkoholiseadus sätestab erinõuded alkoholi käitlemisele, piirangud alkohoolse joogi tarbimisele, erinõuete ja piirangute järgimise üle teostatava järelevalve korralduse ning vastutuse seaduse rikkumise eest. Alkoholi müügi, reklaami jms seonduvat reguleerivad Eestis lisaks alkoholiseadusele mitmed õigusaktid, nt alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus, liiklusseadus, karistusseadustik jne.

Meetmed alkoholituru reguleerimiseks

- Alkohoolse joogi müüki võib teostada äriregistrisse ja majandustegevuse registrisse hulgikaubanduse, jaekaubanduse või tootlustamise tegevusalal registreeritud ettevõtja, kellel on majandustegevuse registri registreeringus märge vastava alkoholi kohta.
- Alkohoolse joogi jaemüüki teostavas kaupluses ja tootlustusettevõttes peab olema kassaaparaat, mille kaudu tuleb fikseerida kõik alkohoolse joogi jaemüügil sooritatavad tehingud.
- Alkoholi legaalne käitlemine eeldab toote registreerimist riiklikus alkoholiregistris vastavalt õigusaktides sätestatud korras, s.t kogu käideldav alkohol on registreeritud, vastab alkoholi määratlemise, kirjeldamise ja müügiks esitlemise nõuetele ning kange alkohol peab olema maksumärgistatud.
- 2007. a 1. jaanuarist teostab alkoholi kvaliteedi järelevalvet ja peab riiklikku alkoholiregistrit Veterinaar- ja Toiduamet. Alkoholi analüüse registrikande taotlemiseks ja järelevalve korras teostab Veterinaar- ja Toidulaboratoorium alates 2007. a 1. jaanuarist.
- Vastavalt Alkoholi-, tubaka- ja kütuseaktsiisi seaduse § 49¹ lõikele 2 peab alkohol olema maksumärgistatud, kui selle etanoolisisaldus on üle 22 mahuprotsendi ning see on villitud müügipakendisse mahuga alates 0,2 liitrist või sellelt makstav aktsiisisumma on üle 10 krooni müügipakendis oleva alkoholi kohta.
- Eestisse imporditud, teisest liikmesriigist Eestisse toimetatud või muul viisil Eestis tarbimisele lähetatud alkohol peab olema maksumärgistatud, välja arvatud kui sellele alkoholile kohaldatakse aktsiisivabastust või ajutist aktsiisivabastust.
- Alates 1. juulist 2006 tõendab aktsiisi maksmist kangelt alkoholilt alkoholi müügipakendile, üldjuhul selle korgile kinnitatud maksumärk.
- 2008. aasta algusest hakkas kehtima uus aktsiisiseadus, mille alusel on 2008. aastal aktsiisimäärad tõusnud kokku 30% ulatuses.

Piirangud alkohoolse joogi kättesaadavusele (müügipiirangud)

Alkoholiseadusega on sätestatud alkoholi müügile järgnevad piirangud:

- Alkohoolse joogi jaemüük on keelatud õppe-, kasvatus- ja huvialaasutuses, tervishoiuasutuses, hoolekandeaasutuses, kinnipidamisasutuses, kaitseväeosas, aktsiisilaos, sõitjateveo teenuse osutamisel kasutatavas mootorsõidukis, kandekaubandusena (jaemüük käest, kärust, käsikorvist, kandelaualt või -kastist),

lastele suunatud ürituse toimumise paigas selle ürituse toimumise ajal, kioskist või tänava- või turukaubanduse korras. Etendusasutuses, rahvamajas või muuseumis on lubatud alkohoolse joogi jaemüük selle asutuse ruumides või territooriumil ainult kohapeal tarbimiseks.

Lisaks on müügipiiranguid võimalik rakendada teatud erijuhtudel:

- **Vabariigi Valitsuse** pädevuses on avaliku korra tagamise huvides peatada alkohoolse joogi jaemüük riigis tervikuna kuni peatamise tinginud asjaolude äralangemiseni.
- **Maakonna** pädevuses on avaliku korra tagamise huvides peatada alkohoolse joogi jaemüük maakonnas tervikuna kuni peatamise tinginud asjaolude äralangemiseni.
- **Kohaliku omavalitsuse** pädevuses on avaliku korra tagamise huvides õigus peatada alkohoolse joogi jaemüük oma haldusterritooriumil tervikuna või teatud müügikohtades või ühes müügikohas; õigus kehtestada alkohoolse joogi jaemüügil sortimenti, müügikohti ja müügivormi puudutavaid kitsendusi.
- Alates 2008. aasta 14.juulist on alkohoolse joogi jaemüük kaupluses ja rändkaupluses lubatud kella 10.00 kuni 22.00. Piirangut ei kohaldata rahvusvaheliseks liikluseks avatud lennujaama tollikontrolli tsoonis ja rahvusvahelisi reise teostava vee- või õhusõiduki pardal.

Meetmed alaealisel alkohoolse joogi kättesaadavuse ja tarbimiskeelu tagamiseks

Alaealisel on keelatud:

- alkohoolse joogi tarbimine;
- alkohoolset jooki omada ja vallata;
- saata või saada alkohoolset jooki postisaadetisena.

Keelatud on:

- võõrandada alkohoolset jooki alaealisele, nimetatud keelu järgimiseks võib müüja nõuda ostjalt tema isikut tõendava dokumendi esitamist ja keelduda alkohoolse joogi müümisest eelnimetatud dokumendi esitamata jätmise korral;
- müüjal teadvalt teenindada isikut, kes ostab alkohoolset jooki selle alaealisele üleandmise eesmärgil;
- alkohoolse joogi kohaleveeteenuse osutajal anda üle alkohoolsed joogid alaealisele;
- osta, pakkuda või üle anda alaealisele alkohoolset jooki;
- alaealist rakendada töödel, mis on seotud alkoholi käitlemisega;
- Kui alkohoolne jook on alaealise omandisse üle läinud pärandvara koosseisus, tagab tema seaduslik esindaja, et alkohoolne jook ei satuks alaealise otsesse valdusesse.

Meetmed alkohoolsete toodete ebaseadusliku kaubanduse vältimiseks

- Kaupleja müügikohas ja selle juurde kuuluvas laos või muus kauba hoiuruumis on keelatud hoida või ladustada alkoholi sõltumata selle alkoholi kuuluvusest või hoidmise või ladustamise eesmärgist, kui nimetatud tegevuskoha majandustegevuse registri registreeringus puudub märged vastava alkoholi müügiõiguse kohta.
- Kui alkohoolse joogi jaemüügi korral on õigusaktiga kehtestatud kitsendused alkohoolse joogi sortimendi suhtes, on alkohoolse joogi müügikohas keelatud hoida

või ladustada lubatud sortimendi hulka mittekuuluvat alkohoolset jooki, sõltumata selle alkohoolse joogi kuuluvusest või hoidmise või ladustamise eesmärgist.

Alkoholi reklaamimine

Reklaamiseadus sätestab eritingimused ja piirangud alkoholi reklaamile ning reguleerib reklaamialase tegevuse järelevalvet ja kehtestab vastutuse käesoleva seaduse rikkumise eest. Alkoholi reklaam raadios ja televisioonis on osaliselt keelustatud.

2008 1. novembrist jõustunud reklaamiseaduses on seatud alkoholireklaamile järgnevad piirangud ja nõuded:

- Alkoholi reklaam on keelatud: õppe-, kasvatus- ja huvialaasutuses, spordiasutuses, tervishoiu- ja hoolekandeaasutuses, kaitseväe, kaitseleidu ja piirivalve ehitises, ehitisel ja territooriumil; kinnipidamisasutuse ehitises, ehitisel ja territooriumil; meelelahutusasutuses, perioodilise väljaande esi- ja tagaküljel ning peamiselt lastele suunatud trükises, peamiselt lastele suunatud üritustel ja ürituse pääsmel, ringhäälingus kella 7-st kuni 21-ni, audiovisuaalsel andmekandjal ja selle pakendil, üle 6 mahuprotsendilise etanoolisisaldusega alkohoolse joogi välireklaamina.
- Alkoholi reklaam ei tohi: sisaldada otsest üleskutset alkoholi osta ega tarbida, kirjeldada alkoholi kui toote positiivseid omadusi; kujutada mõõdukust alkoholi tarbimisel või karskust negatiivses valguses; kasutada üldtuntud isikuid (näitlejad, sportlased jne) ega kujutada lastele suunatud teostest tuntud tegelaskujusid; seostada alkoholi tarbimist sõidukijuhtimisega; rõhutada suurt etanoolisisaldust kui alkoholi positiivset omadust; sisaldada teavet, et alkoholi ostmisel saab või on võimalik saada tasuta või tavapärasest väiksema tasu eest kaupa või teenust.
- Keelatud reklaamina käsitatakse: alkoholiga seotud eseme või trükise tasuta jagamist lastele; alkoholi esitlust väljaspool alkoholi müügikohta, välja arvatud neid tooteid tutvustaval messil, laadal või muul samalaadisel üritusel; alkoholi tasuta kaasaandmist kauba või teenuse müügiks pakkumisel ja müügil, välja arvatud toidlustusettevõttes kohapeal tarbimiseks, alkohoolse joogi saamise võimalust kauba või teenuse müügi suurendamise eesmärgil läbiviidava müügiedenduskampaania või muu tegevuse auhinna, võidu, kingituse või muu hüvena.
- Alkoholi reklaam peab sisaldama hoiatavat teksti: „Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada Teie tervist.”

Meetmed korra ja turvalisuse tagamiseks

- Alkohoolset jooki on keelatud müüa joobnud olekus isikule.
- Alkoholi tarbimine avalikus kohas on keelatud, kui selles kohas ei teostata alkohoolse joogi jaemüüki kohapeal tarbimiseks või kus kohalik omavalitsus on seda oma õigusaktiga lubanud.
- Liiklusseadus reguleerib joobes, sh alkoholijoobes juhtimise keeldu, joobes isiku sõiduki juhtimiselt kõrvaldamist ja joobe tuvastamist. Liiklusseaduse järgi saab juhti väärteokorras karistada joobeseisundis juhtimise eest rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga. Samuti võib kohaldada lisakaristusena sõiduki juhtimise õiguse äravõtmist kolmest kuust kuni üheksa kuuni.

- Karistusseadustik reguleerib joobes juhi karistamist kriminaalkorras. Mootorsõiduki või trammi juhtimise eest joobeseisundis karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega. Mootorsõiduki või trammi juhtimise eest joobeseisundis ettevaatamatusest karistatakse samuti rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.
- Karistusseadustik näeb ette karistuse alaealisele alkoholi tarvitamisele kallutamise ning alaealisele alkoholi müümise ja ostmise eest.
- Karistusseadustik sätestab, et tahtlikult või ettevaatamatusest põhjustatud joobeseisund ei välista süüd.